

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 31. oktoober 2023
(OR. en)

14487/23
ADD 1
LIMITE
PV CONS 49
JAI 1346
COMIX 476

PROTOKOLLI KAVAND
EUROOPA LIIDU NÕUKOGU
(justiits- ja siseküsimused)
19. ja 20. oktoober 2023

SISEKÜSIMUSED

SCHENGENI ALA POLIITILINE JUHTIMINE („SCHENGENI NÕUKOGU“)

Muu kui seadusandlik tegevus

3. Schengeni ala: üldinfo

a) Schengeni baromeeter

13666/23

b) Võitlus piiriülese kuritegevuse, eelkõige rändajate
ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu

13901/23

Arvamuste vahetus

Nõukogu võttis teadmiseks ministrite tasandil kohtunud segakomitee koosolekul esitatud teabe (dok 14607/23).

4. Koostalitlusvõime rakendamine

13707/23

Arvamuste vahetus

Nõukogu võttis teadmiseks ministrite tasandil kohtunud segakomitee koosolekul esitatud teabe (dok 14607/23).

MUUD SISEKÜSIMUSED

Muu kui seadusandlik tegevus

9. Varjupaiga- ja rändeküsimused: välismõõde¹²

13996/23

Arvamuste vahetus

Nõukogus toimus arvamuste vahetus rände välismõõtme teemal.

10. Lähis-Idas valitseva olukorra mõju ELi sisejulgeolekule^{1 3}

Arvamuste vahetus

Nõukogus toimus arvamuste vahetus selle üle, kuidas olukord Lähis-Idas mõjutab ELi sisejulgeolekut.

¹ Erandkorras Schengeni lepinguga ühinenud riikide osavõtul.

² Selle punkti arutamisele olid kutsutud ELi ametid Frontex, Europol ja EUAA.

11. **Alaealiste radikaliseerumise ennetamine internetis: ülevaade olukorrast ja edasine tegevus³** 13718/23
Arvamuste vahetus

Nõukogu toimus arvamuste vahetus internetis toimuva alaealiste radikaliseerumise ennetamise teemal.

12. **Muud küsimused**

- a) **ELi ja Lääne-Balkani ministrite justiits- ja siseküsimuste teemaline foorum (Skopje, 26.–27. oktoober 2023)** 11958/23
Teave eesistujariigilt

Nõukogu võttis eesistujariigi esitatud teabe teadmiseks.

- b) **Balticconnectori katkestus ja andmesidekaabli kahjustused** 14281/23
Teave Eestilt ja Soomelt

Nõukogu võttis teadmiseks Eesti ja Soome esitatud täiendava teabe 8. oktoobril merealust elutähtsat taristut mõjutanud intsidentide käimasolevate uurimiste kohta.

- c) **Rahvusvaheline rahastajate konverents humanitaardemineerimise teemal Ukrainas (Zagreb, 11.–12. oktoober 2023)** 14225/23
Teave Horvaatialt

Nõukogu võttis teadmiseks Horvaatia esitatud teabe.

³ Selle punkti arutamisele olid kutsutud ELi amet Europol.

Muu kui seadusandlik tegevus

- 15. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu: võitlus karistamatuse vastu⁴** 13632/23
Ülevaade olukorrast

Nõukogu võttis teadmiseks ülevaate olukorrast ning eesistujariigi, komisjoni ja Eurojusti esitatud teabe karistamatuse vastase võitluse kohta seoses Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõjaga.

- 16. Õiguslane koostöö Ladina-Ameerikaga organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses:⁵** 13680/23
a) ELi-CELACi tippkohtumine (Brüssel, 17.–18. juuli 2023): järelmeetmed
b) Euroopa ja Ladina-Ameerika rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise abiprogramm (tulevane projekt „EL PAcCTO 2.0“)
Ülevaade olukorrast

Nõukogu võttis teadmiseks ülevaate olukorrast ning eesistujariigi ja komisjoni esitatud teabe ELi-CELACi tippkohtumise (Brüssel, 17.–18. juuli 2023) järelmeetmete ning Euroopa ja Ladina-Ameerika rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise abiprogrammi (tulevane projekt „EL PAcCTO 2.0“) kohta.

- 17. Jõupingutused kohtusüsteemide tõhususe ja kvaliteedi parandamiseks** 13684/23
Arvamuste vahetus

Nõukogus toimus arvamuste vahetus kohtusüsteemide tõhususe ja kvaliteedi parandamiseks tehtavate jõupingutuste üle.

⁴ Selle punkti arutamisele oli kutsutud ELi amet Eurojust.

⁵ Selle punkti arutamisele oli kutsutud „EL PAcCTO 2.0“ esindaja.

18. Järeldused digitaalse mõjuvõimu suurendamise ja põhiõiguste kohta

13399/23 + COR 1
+ ADD 1

Heakskiitmine

Arvamuste vahetus⁶

Nõukogu kiitis heaks järeldused digitaalse mõjuvõimu suurendamise ja põhiõiguste kohta ning pidas sellel teemal arvamuste vahetuse, milles osales Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti direktor. Bulgaaria, Ungari ja Poola esitatud avaldused on esitatud lisas.

19. Muud küsimused

a) ELi ühinemine Istanbuli konventsiooniga

13773/23

Teave eesistujariigilt ja komisjonilt

Nõukogu võttis teadmiseks eesistujariigi ja komisjoni esitatud teabe, mis käsitleb ELi ühinemist Istanbuli konventsiooniga.

b) ELi ja USA läbirääkimised elektrooniliste tõendite lepingu üle

Teave komisjonilt

Nõukogu võttis teadmiseks komisjoni esitatud teabe, mis käsitleb ELi ja USA läbirääkimisi elektrooniliste tõendite lepingu üle.

c) ELi ja Lääne-Balkani ministrite justiits- ja siseküsimuste teemaline foorum (Skopje, 26.–27. oktoober 2023)

11958/23

Teave eesistujariigilt

Nõukogu võttis teadmiseks komisjoni esitatud teabe, mis käsitleb Skopjes 26.–27. oktoobril 2023 toimunud ELi ja Lääne-Balkani ministrite justiits- ja siseküsimuste teemalist foorumit.

d) Teatis uimastikaubanduse ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse ELi tegevuskava kohta

14114/23

Teave komisjonilt

Nõukogu võttis teadmiseks komisjoni esitatud teabe, mis käsitleb komisjoni teatist uimastikaubanduse ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse ELi tegevuskava kohta.

⁶ Selle punkti arutamisele oli kutsutud Põhiõiguste Ameti direktor.

Avaldused dokumendis 13958/23 esitatud muu kui seadusandliku tegevusega seotud**B-punktide juurde****B-punkti 18**
juurde:

Järeldused digitaalse mõjuvõimu suurendamise ja põhiõiguste kohta
Heakskiitmine
Arvamuste vahetus

BULGAARIA AVALDUS

„Bulgaaria peab väga tähtsaks digivõimestamise teemat, et kaitsta ja jõustada põhiõigusi digiajastul, ning soovib seetõttu väljendada oma toetust kavandatavale nõukogu järelduste eelnõule, milles käsitletakse digivõimestamist, et kaitsta ja jõustada põhiõigusi digiajastul.

Bulgaaria konstitutsioonikohus võttis 2018. aastal vastu otsuse, milles ta märkis, et Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioonis (Istanbuli konventsioon) edendatakse õiguslikke mõisteid, mis on seotud mõistega „sugu“ ning mis on vastuolus Bulgaaria põhiseaduse aluspõhimõtetega. Sellest tulenevalt teatab Bulgaaria Vabariik vastavalt konstitutsioonikohtu eelnimetatud otsusele, et ta ei saa aktsepteerida mõistet „sugu“ ega soopõhist lähenemisviisi, mis on esitatud Euroopa Nõukogu konventsioonis või muus dokumendis, mille eesmärk on teha vahet „soo“ (inglise keeles „sex“) kui bioloogilise kategooria (mehed ja naised) ning „soo“ (inglise keeles „gender“) kui sotsiaalse konstruktsiooni vahel. Lisaks oleme kindlalt veendunud, et põhiõiguste käsitlemisel Euroopa Liidu põhiõiguste harta kontekstis peaks nõukogu kasutama hartas kasutatud termineid.“

UNGARI AVALDUS

„Ungari tunnustab ja edendab naiste ja meeste võrdõiguslikkust kooskõlas Ungari põhiseaduse, Euroopa Liidu esmaste õigusaktide, põhimõtete ja väärtuste ning rahvusvahelisest õigusest tulenevate kohustuste ja põhimõtetega. Lisaks on naiste ja meeste võrdõiguslikkus Euroopa Liidu aluslepingutes sätestatud põhiväärtus. Kooskõlas nimetatud sätete ja oma riiklike õigusaktidega käsitleb Ungari digivõimestamist ja põhiõigusi käsitlevate nõukogu järelduste punktides 5 ja 8 osutatud mõistet „sooline digilõhe“ (inglise keeles „gender digital divide“) kui „naiste ja meeste vaheline digilõhe“.

Ungari nõusolekut võtta vastu nõukogu järeldused digivõimestamise ja põhiõiguste kohta koos selles sisalduvate osutustega Euroopa Komisjoni ja Euroopa Nõukogu eri strateegiatele ja tegevuskavadele ei saa tõlgendada kui üldist heakskiitu kõigile väljakuulutatud meetmetele, kasutatud terminitele ja nendele osutamistele vastavates strateegiates ja tegevuskavades, eriti kui nende meetmete, terminite ja osutamiste puhul esineb otsene konnotatsioon komisjoni LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegiale 2020–2025 ja/või komisjoni soolise võrdõiguslikkuse strateegiale 2020–2025.“

POOLA AVALDUS

„Poola on nõus võtma vastu järeldused, milles käsitletakse digivõimestamist, et kaitsta ja jõustada põhiõigusi digiajastul, ning tunnustab eesistujariigi Hispaania panust järelduste koostamisse. Poola jagab seisukohta, et põhiõigused on iga demokraatliku ühiskonna nurgakivi ning et nende kaitsmine, nii internetis kui ka väljaspool seda, on ülioluline inimväärikuse austamiseks.

Kuigi Poola kiidab heaks järelduste suunitluse, seab ta siiski kahtluse alla mõned sätted, millega püütakse kehtestada „vaenukõne“ kuriteo määratlus, ja ebamäärase ingliskeelse mõiste „gender“ kasutamise.

Tuleks märkida, et Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 ja artikli 3 lõikes 3, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 10 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 23 viidatakse sõnaselgelt naiste ja meeste võrdõiguslikkusele ning neis ei kasutata ingliskeelset mõistet „gender“, vaid „sex“. Mõiste „gender“ ei ole liidu esmases õiguses määratletud ning seega on see ebamäärane ja ELi liikmesriikides mitmeti mõistetav. Sellest tähelepanekust tuleneb ühemõtteline järeldus, et ei ole võimalik piisava kindlusega eristada mõiste „gender“ kasutamist nii, et oleks tagatud selle mõiste ühetaoline tõlgendamine. See tähendab, et seda sõna saab kasutada nii bioloogilisele soole kui ka nn sotsiaal-kultuurilisele soole viitamiseks. Sellise ebakindla kasutuse tõttu ei saa kõrvaldada olukordi, mille puhul oleks võimalik diskrimineerida teatavaid sotsiaalseid rühmi nende bioloogilise soo alusel. Iga inimese õigus võrdsusele seaduse ees ja kaitslele diskrimineerimise eest on universaalne õigus, mida tunnustatakse nii rahvusvaheliselt kui ka Poola õiguses. Inglisekeelset mõistet „gender“ tuleks siiski tõlgendada kooskõlas Poola põhiseadusliku korra ja tavadega ning Poola Vabariik – nagu on sätestatud põhiseaduse artiklis 33 – püüab tagada naistele ja meestele võrdsed õigused perekonna-, poliitilises, sotsiaalses ja majanduslikus elus. Poola põhiseadus ei sisalda ühtegi viidet määratlemata fraasile „gender“. Sellisel juhul on tõlgendamisel ülimuslik liikmesriikide rahvusliku identiteedi austamise põhimõte, mille puhul järgitakse ülimuslikumaid õiguspõhimõtteid. Seetõttu jätab Poola endale õiguse tõlgendada eelnõu tekstis kasutatud ingliskeelset mõistet „gender“ identsena üheselt mõistetava ja väljakujunenud mõistega „sex“ (mehe ja naise tähenduses) Euroopa Liidu õiguses.

Samuti on oluline tunnistada, et „vaenukõne“ ei kuulu ikka veel ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 kohasesse nn ELi kuritegude kataloogi. „Vaenukõne“ tähendus on ebaselge ja seda mõistetakse igas liikmesriigis erinevalt. Järeldustes esitatud sätted, milles määratletakse „vaenukõne“ kui „vägivallale ja vaenule õhutamine“, mis võib „põhjustada füüsilist vägivalda, ahistavat jälitamist, hirmutamist, objektistamist, ahistamist, seksuaalset ahistamist ja diskrimineerimist, sealhulgas vaenukuritegusid“, võivad seega kujutada endast katset hiilida mööda aluslepingu kavatsusest ja tegelikult katset püüda lisada „vaenukõne“ mõiste ELi õiguskorda muudes kui seadusandlikes dokumentides.

Lisaks tuleks rõhutada, et järeldustes kasutatav „vaenukõne“ määratlus ei saa olla ühelegi liikmesriigile õiguslikult siduv. Peale selle ei saa seda mõistet kasutada ükski kohtuasutus tõlgendamise või järelduste tegemise alusena. ELi ametlikes dokumentides kasutatav mitmeti tõlgendatav mõiste „vaenukõne“ võib ohustada väljendusvabadust ja seega kujutada endast oma arvamuse väljendamise õiguse ja vabaduse rikkumist.“

Avaldused dokumendis 13959/23 esitatud muu kui seadusandliku tegevusega seotud A-
punktide juurde

A-punkti 5 juurde: Nõukogu rakendusotsus, millega pikendatakse ajutist kaitset
Vastuvõtmine

TŠEHHI VABARIIGI AVALDUS

„Sarnaselt teistele liikmesriikidele ja eelkõige kõige suurema surve all olevatele liikmesriikidele on Tšehhi Vabariik alates sellest, kui algas Venemaa sissetung Ukrainasse, osutanud enneolematut abi sõja eest põgenevatele inimestele. Ligikaudu 600 000 (571 511) registreeritud taotlejast asub 15. oktoobri 2023. aasta seisuga Tšehhi Vabariigis endiselt üle 360 000 ajutise kaitse saaja (8,7% kogu ELi aktiivsetest registreeringutest), mis vastab 3%-le riigi elanikkonnast. Tšehhi Vabariik, kus registreeritakse igal kuul 8000 uut taotlejat, on jätkuvalt kõige enam mõjutatud ELi liikmesriik elaniku kohta. Tšehhi Vabariik rakendab ajutise kaitse direktiivi nõuetekohaselt ja on nõustunud pikendama seda 2025. aasta märtsini, muu hulgas seetõttu, et usub kindlalt, et olukorrale on vaja Euroopas ühiselt reageerida. Sellest tulenevalt ja kooskõlas Euroopa Ülemkogu 9. veebruari ja 30. juuni 2023. aasta järeldustega eeldab Tšehhi Vabariik, et komisjon annab täiendavat piisavat ja paindlikku rahalist toetust, et aidata leevendada asjaomast finantskoormust riiklikul tasandil (OECD andmetel kulutas Tšehhi Vabariik direktiivi rakendamise seotud elamis-, haridus- ja tervishoiukulude katmiseks ainuüksi 2022. aastal suuruselt kolmanda, 1,96 miljardi euro suuruse summa).“

POOLA AVALDUS

„Alates Venemaa sissetungist Ukrainasse on ELi liikmesriigid andnud sõjapõgenikele vajalikku abi. Ajutise kaitse platvormile üles laaditud ning alates 10. oktoobrist 2023 valmisoleku- ja kriisikava võrgustiku Blueprint Network kaudu edastatud andmete kohaselt on aktiivsete registreeringute hinnanguline arv 27 liikmesriigis endiselt tohtu, st 4 088 249. Üks peamine ajutise kaitse saajaid vastuvõttev riik on Poola, kus on 957 175 ajutise kaitse saajat (23% ELi aktiivsetest registreeringutest). OECD hinnangul kulutas Poola Ukraina põgenike ülalpidamisele 2022. aastal 8,36 miljardit eurot (sealhulgas haridus, sotsiaaltoetused, arstiabi, majutus jne). See on kõigi OECD liikmesriikide seas suurim näitaja.

Poolal ei ole kahtlust, et Ukraina ja selle kodanikud väärivad meie solidaarsust, ning ei ole seetõttu vastu ajutise kaitse pikendamisele, kuid Ukrainast pärit põgenike sissevoolust enim koormatud riigina kutsume Euroopa Komisjoni üles tagama piisavat ja paindlikku rahastamist kooskõlas Euroopa Ülemkogu 9. veebruari 2023. aasta järeldustega. Praegune ELi eelarvest antav toetus ei vasta vajaduste ulatusele.“